

Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä Kymstoten lausunto hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi potilasturvallisuuden varmistamisesta terveydenhuollon työtaistelun aikana

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut 21.3.2022 ohjauskirjeen työtaisteluun varautumisesta. Ohjauskirjeen esittämät varautumiskeinot ovat valitettavasti käytettävissä vain pieneltä osin. Covid 19-epidemia rasittaa edelleen sairaanhoitopiirejä ja kuntia merkittävästi niin, että käytännön mahdollisuuksia merkittäviin alueiden tehtävänsiirtoihin tai palvelujen hankkimiseen muilta kunnilta tai kuntayhtymiltä ei ole. Yksityinen sektori ei tarjoa sellaisia palveluja, jotka auttavat kaikkein kiireellisimpiä ja välttämättömiä toimintoja. Merkittävää lisähenkilöstöä ei ole Kymenlaakson alueella tarjolla rekrytoimalla eikä ostamalla. Covid-tilanteen takia Kymstossa käytetään jo palkkauksen kannustimia, joilla parannetaan vapaaehtoisia työvoimajoustoja. Kiireettömässä hoidossa on runsaasti covidin aiheuttamaa hoitovelkaa, joka on kevään aikana lisääntynyt pandemian aiheuttamien palveluiden supistusten kannalta, ja palveluja on jouduttu priorisoimaan. Palveluiden uudelleenorganisoinnin mahdollisuudet ovat siis rajoitettuja.

Tähän astiset kokemukset kokemukset myös Kymstoten osalta terveydenhuollon työtaistelusta viittaavat siihen, että lakkojärjestöt ovat osoittaneet suojelutyövoimaa monin paikoin selvästi vähemmän kuin se on lain mukaan palveluista vastuullisena tahona esittänyt, ja päätökset suojelutyöstä ovat tulleet tietoon niin myöhään, että aikaa seurausten hoitamiseen on jäänyt hyvin vähän. Kymnote kunnioittaa työntekijöiden lakko-oikeutta, mutta kannattaa annettua esitystä, jonka perustelu osoittaa selkeästi terveydenhuoltolain mukaisen hoidosta päättämisen vastuun kuulumisen lääkäriille. Esityksen avulla voidaan myös varmistaa suojelutyöhön tulevan henkilöstön osaamista tehtävässään.

Lakiesitys koskee vain terveydenhuoltoa. Sekä sosiaali- että terveystalveluja järjestäville kuntayhtymille on kuitenkin annettu lakkovaroituksia, jotka koskevat koko kuntayhtymää, ja lakiesityksen tulisi tästä syystä kattaa myös välttämättömät sosiaalipalvelut, kuten ympärivuorokautinen tehostettu asuminen ja kotihoito.

Lakiesityksen 4 §:ssä kuvataan menettely potilasturvatyöhön määräämisestä. Sen mukaan on varattava työtaistelujärjestölle vähintään 24 tunnin lausuntoaika työnantajan aluehallintovirastolle antamaan potilasturvatyöesitykseen. Lisäksi potilasturvatyöhön määrättävälle henkilölle varataan kuulemismahdollisuus ja vähintään 24 tunnin lausuntoaika, mutta kiireellisessä tilanteessa asia voidaan ratkaista asianosaista kuulematta. Kuulemis- ja lausuntoajat ovat suhteellisen pitkiä siihen nähden, että menettelyä potilasturvatyöhön käytetään vain tilanteissa, joissa ei neuvottelemalla tai työvoimasiirroin ole voitu taata välttämätöntä hoitoa, joten niiden kestoa tulisi tarkastella uudelleen.

Riskinä on myös aluehallintovirastojen kapasiteetti tehdä lakiesityksen mukaisia potilasturvatyöpäätöksiä, joiden tekoon tulee olla valmius myös ns. virka-ajan ulkopuolellakin.

Kotkassa 4.4.2022

Marja-Liisa Mäntymaa
Johtajaylilääkäri
Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä